

EEN EN TWINTIGSTE HOOFDSTUK.

Waarin we van Damme's beleg hooren.

Damme bood dapperen tegenweer aan de Fransche benden, die de stede wilden veroveren. Maar zou de moed der burgers en grafelijke soldaten de veste redden?

De belegeraars sloegen met den stormram of kat bressen in de muren, lieten de magneelen steenen en ijzerbrokken naar de verdedigers slingeren, vulden de grachten met zakken zand en bundels rijs, poogden langs de ladders de muren te bestormen. Maar de Dammenaars stonden altijd op post. Deze benden stootten met pieken en lansen de vijanden naar beneden of hanteerden het zwaard, wierpen ketels gesmolten lood, brandende pekkransen; anderen herstelden de scheuren in de muren of sleurden de verdelgsmiddelen bij. De vrouwen vuurden de mannen aan en hielpen zelfs op de meest bedreigde plaatsen. In en bij de stede, waar anders de drukte van de scheepvaart en den handel heerschte, ging het nu geweldig toe. De burgers wisten, wat ze van de Franschen te wachten hadden. En moedig steunden ze den bevelhebber der stad, den dapperen Willem van Crèvecœur.

Daar in de O. L. V. kerke, wier statige toren 's nachts verlicht werd door de vuren der trouwe wachters, rustte Jacob van Maerlant. Neen, de dichter was niet dood! Zijn geest bezielde de strijders voor Vlaanderen, voor de vrijheid, voor de verheffing van 't volk.

*
* *

Karel van Valois, broeder van Filips den Schoone en aanvoerder van 't Fransche leger, zat in zijne tent, welke zich door sierlijkheid en

vorm van alle andere onderscheidde. Op den top wapperde de vlag van den vreemden vorst, voor de Vlamingen het teeken der slavernij.

Een page trad eerbiedig voor den machtigen edelman.

— De heer Van Syssele verlangt een onderhoud, zei de dienaar.

Een trek van misnoegen verscheen op Karels gelaat. De broeder des konings bezat een edel hart. Hij, bezield door de deugden der ridderschap, verachtte een kerel, die voor goud zijn volk verried. En korzelig antwoordde de bevelhebber : — Laat hem binnenkomen !

De Leliaart verscheen in de tent. Hij maakte eene diepe buiging.

— Welnu, heer Van Syssele ? vroeg Valois kort.

— Er is eene samenzwering gesmeed tegen uw leger, antwoordde de bezoeker. Ik achtte het mijn plicht u te komen waarschuwen en hoop, edele ridder, dat ge mijn trouw aan uw doorluchtigen broeder, den grooten koning bekend zult maken, want op de toegenegenheid van den Franschen vorst en op die zijner hooggeachte gemalin, stel ik veel prijs.

De legeroverste gevoelde neiging, eene scherpe opmerking te maken maar hij bedwong zich en zei, niet al te vriendelijk : — Ik weet het, ik weet het, heer Van Syssele, maar laten wij den tijd niet nutteloos verspillen ! Welk gevaar dreigt ons ?

— Het is u bekend, dat de ruiterbende welke gij afgezonden hebt tegen den verrader, Filip van Maldeghem...

— Gevangen genomen is, viel Valois haastig in. Die heer van Maldeghem is dus niet een lafaard, zooals ge hem mij afschilderdet. Ga voort, ik bid het u.

De Leliaart hield zich, of hij den steek niet voelde en vervolgde :

— Filip van Maldeghem komt met duizend man Dammewaarts.

Karel sprong op. Hij riep zijn page en gelastte dezen eenige krijgsoversten te ontbieden. Tot den heer van Syssele sprak hij stroef : — Ik dank u voor de mededeeling ! Verontschuldigt mij thans, ik moet de noodige maatregelen nemen ! En na eene buiging gemaakt te hebben, zette Valois zich aan eene tafel, waarop allerlei stukken lagen.

— Mag ik op uwe bescherming rekenen en u nogmaals verzoeken mijne waakzaamheid aan uw doorluchtigen...

De Leliaart werd weer in de rede gevallen.

De aanvoerder wendde wrevelig 't hoofd om en sprak op scherpen toon : Ga nu, ik bid het u, de tijd is kostbaar !

Beschaamd verliet de verrader de tent. Hij ontmoette de ontboden krijgsoversten, die hem ook spottend bezagen en nauwelijks zijn eerbiedigen groet beantwoordden.

— Onze verspieders voeren slecht hunne taak uit, zei Valois ontevreden

tot de binnengekomenen. Waarom moet iemand, dien ik liever niet ontvang, mij melden dat heer Filip van Maldeghem met eene bende nadert? Er is te weinig ernst in ons leger, heeren! Karel van Valois duidde dan snel aan, welke troepen den dienaar des graven moesten bestrijden.

* * *

De altijd getrouwe Filip van Maldeghem, de eerlijke en rechtschapen edelman, had duizend kloeke borsten onder zijn banier vergaderd, om zijn vorst Gwyde te dienen. Hij besloot de Franschen voor Damme aan te vallen en had dit plan door een behendigen verspieder, die niemand anders was dan Arnold, aan Willem van Crèveœur medegedeeld. De bezetting der stad moest een uitval wagen en zoo van twee zijden bestookt, mochten de Vlamingen hopen, dat 't Fransche leger een groot verlies zou ondergaan. Helaas! Karel van Valois liet den heer van Maldeghem niet naderen. Hij zond eene legerafdeeling uit, om de bende van Filip te verdelgen.

De strijd duurde maar kort! Duizend man tegen eene groote overmacht! De Vlamingen streden als leeuwen. Men zag den heer Van Maldeghem op de gevaarlijkste punten. Zijn zwaard rees en daalde gestadig en vele soldeniers en officieren vielen, om niet meer op te staan.

— Vlaanderen den Leeuw! Wat Walsch ¹⁾ is valsch is! klonk het daverend.

Maar de aanvoerder der Klauwaarts werd zelf door een lanssteek gewond. Hij stortte van zijn ros. Zijn getrouwen omringden hun overste... doch, de aanvallers waren meer in aantal. Ieder oogenblik werd de kring rond den trouwen edelman nauwer! En weldra zag Filip van Maldeghem een zwaard dreigend voor zijn hoofd flikkeren.

De held moest zich overgeven. Men bond hem op een paard en bejegende hem smadelijk. Zijn gevangenneming eindigde 't gevecht. Franschen en Vlamingen lagen dooreen, tusschen paarden en gebroken wapenen op den grond, met het bloed van dapperen geverfd.

— Behandelt gij aldus een edelman? vroeg Filip van Maldeghem op verachtelijken toon aan den aanvoerder der Franschen.

Deze haalde de schouders op.

— Een edelman, ha, ha! lachte iemand hoonend. Nu zijt ge een laat en moogt ge den koning als slaaf dienen.

De heer van Maldeghem zag om. De Sysseelsche Leliaart, die zich tijdens 't gevecht op een afstand gehouden had, was nu genaderd en kwam den gevangene bespotten.

1) Walsch beteekende dan Fransch.

— Durft een bunzing een leeuw aanstaren? vroeg heer Filip hoonend. De Leliaart beet zich op de lippen.

— Hoeveel goud zal de Fransche koning u schenken, om uw verraad? ging de Maldeghemsche edelman voort. Ha, liever een geboeide met een gerust geweten, dan een vrije schurk! Zelfs de Fransche edellieden verachten u, eerverkooper van Syssele!

De aanvoerder der soldeniers duidde eene afdeeling aan, welke de gevangenen naar 't kamp van Valois moest geleiden. Zelf wilde hij met de overigen naar 't slot van Maldeghem trekken.

De huurlingen juichten. Ha! nu gingen ze om buit en mochten ze hun geliefkoosd handwerk van branden, rooven en plunderen uitvoeren. Ze stoven voorwaarts, geleid door den heer van Syssele, die met ongeduld den stond verbeidde, dat de vlammen 't Maldeghemsch kasteel zouden vernielen. De Franschen troffen slechts weinig verdedigers op de sterkte aan. Toch was de brug omhoog en de poort gesloten.

De aanvoerder liet het slot opeischen. Een schildwacht verscheen achter de borstwering

— Open de poort? riep de afgezant. Uw meester is gevangen, uwe makkers liggen verslagen. Moest ge weerstand bieden, dan zullen we geen genade kennen.

— Ge liegt, Fransche roover! antwoordde de Vlaming. En toch, a ware onze heer gevangen en al lagen onze makkers verslagen, dan nog openden we de poort niet. Klauwaarts geven zich niet over, maar vechten zich dood!

De wachter verdween.

De overste gaf bevel, het kasteel aan te vallen. Hij vloekte van spijt en teleurstelling. Dagen misschien zou de belegering duren, want het slot scheen sterk. Hij wist niet, dat 't aantal der verdedigers zoo luttel was.

Weldra begon de bestorming. De dienaren van heer Filip verschenen wel uitgerust op de muren. Ze hielden zich kloek. In den grooten toren luidde de klok. Haar alarmgeroep deed een bende boeren ter hulp snellen,

De buitenlieden waren bereid hun bloed te offeren voor hun goeden meester, wiens burcht bedreigd werd. Een bloedig gevecht ontstond. Helaas! de uitslag kon niet twijfelachtig wezen. De vijand was te sterk. Terwijl eene afdeeling de boeren aanviel, vermeesterde de andere de poort. De brug viel neer en de Franschen stormden binnen. Ze vonden 't voorhof ledig. Zonder moeite drongen de soldeniers in de eigenlijke woning. De belegerden hadden zich verzameld in den slottoren.

De veroveraars lieten hen met rust en snelden in zalen en vertrekken, op zoek naar buit, na eerst hunne gevangen makkers bevrijd te hebben,

De heer van Syssele bleef niet achter. Gedreven door goudlust handelde hij als de gemeenste soldenier. Eensklaps stond hij voor een ouderling, die uit een klein kamerke trad, 't Was Ralph. De schaper had een zwaard in de hand, welke beefde van de koorts. De herder was stervenskrank, maar in zijne laatste oogenblikken had hij al zijne krachten verzameld. Ralph begreep dat de Franschen meester waren in 't slot en dat hij hun slachtoffer worden zou.

— Ik zal vallen als Klauwaart in dienst van den heer, die mij zoo liefderijk behandelde, had hij gemompeld.

En nu stond hij voor den heer van Syssele.

— Is de Leliaart een roover geworden ! riep de schaper.

Hij verhief zijn zwaard. Maar zijn arm scheen wel lam. Toch bracht bij den vijand eene wonde toe aan de rechterhand.

De heer van Syssele doorstak den grijsaard. Als Klauwaart stierf de trouwe Ralph. Bloed verfde den langen baard, welke ver op de borst reikte, hel-rood.

— Ha, de edelman van Syssele is door een stervende gekwetst. Zie maar uwe hand bloedt ! riep hoonend de aanvoerder der soldeniers, die het tooneel bespied had. Ga weg, gij hebt niet gestreden, gij stond reeds van achter, en wilt ge nu aan mijne mannen den buit ontnemen ? Vertrek onmiddellijk !

Beschaamd sloop de schelm heen. Ha, hij gevoelde dat hij door Vlamingen en Franschen veracht werd !

Het gezin van den heer Filip bevond zich reeds lang in veiligheid bij een bloedverwant te Brugge. De edelman nam dezen wijzen maatregel voor 't uitbreken van den krijg.

Toen de soldeniers genoeg geroofd hadden, beval de overste het kasteel in brand te steken. «Dan kunnen de verdedigers in den toren als wild braden !» spotte hij. Ach, de tijden waren zoo ruw, zoo wreed !

't Gebod werd onmiddellijk uitgevoerd.

Maar eensklaps stormde eene kleine schare de trap af. Hadden de opgesloten 't wreed bevel verstaan en verkozen ze een eervollen dood ? Met 't zwaard in de vuist stormden ze voort ! Maar geen hunner bereikte de poort. Een bloedstreep duidde den weg aan, welken de moedigen afgelegd hadden en op het voorhof lagen hunne lijken !

Vlammen knetterden, sloegen op, drongen door ramen en schietgaten... kronkelden verslindend langs de daken... Eilacie ! het slot van Maldegheem was eene prooi van 't vuur. ¹⁾

1) Naar de kronieken meegedeeld.

De woestaards verlieten schreeuwend 't plein, twistend over buit, begeerig naar meer. Ze verdelgden den geheelen omtrek, stormden wild hoeven en hutten binnen, moordden, brandden, plunderden... En dien avond was de hemel rood door 't schijnsel der vernielende vlammen.

* * *

Karel van Valois was in toorn ontstoken, toen hij Filip van Maldeghem gebonden zag.

— Hij is een edelman ! riep hij verontwaardigd tot den krijgsoverste, die deze afdeelling begeleidde... Wie durft het hem, euvel duiden, dat hij de wapens opgevat heeft, om zijn vorst te dienen !

De Fransche bevelhebber verontschuldigde zich bij den heer van Maldeghem en noodigde hem hoffelijk in zijne tent. Later werd de doorluchtige gevangene in eene koets naar Brugge gebracht, waar hij eene betrekkelijke vrijheid genoot.

* * *

Damme kon niet langer weerstand bieden. Op zekeren morgen meldde men aan Valois, dat de wallen verlaten waren. De legeroverste beval eene algemeene bestorming, hopende, dat de verdedigers zwak en afgemat mochten zijn. De ladders werden tegen de muren gesteld ; geen Vlaming vertoonde zich. Onder luid geroep drongen de soldeniers in de stad. Ze ontwaarden geen sterveling. 't Scheen, of men zich in een uitgestrekt kerkhof bevond. De Franschen openden de poorten. 't Gansche leger marcheerde naar binnen. Nog bleef alles stil.

Valois voelde zich niet gerust. Hij gebod zijne mannen, op hunne hoede te wezen, want hij vreesde dat de Dammenaars de eene of andere list aanwendden. De benden stapten naar de markt. Geen mensch kwam te voorschijn, geen gelaat verrees voor een raam, geen deur ontsloot zich. Een geheimzinnige angst overviel menigen ruwen huurling. Zulke eene zonderlinge intrede had nimmer iemand hunner beleefd. En toen men eindelijk een oud vrouwtje om den hoek eener zijstraat zag naderen, steeg een algemeen gejuich op.

Het wijveke zank op de knieën en strekte de beide armen omhoog.

— Genade, genade ! smeekte ze. Ach, schenk me het leven !

Valois deed haar voor zich brengen. En iemand, die de Vlaamsche taal machtig was, moest het oudje ondervragen.

— Ze zijn allen weg ! stamelde het vrouwtje. Dezen nacht gingen ze heen... over het water... ik alleen bleef achter... Ik kan mijne geboorte-

stad niet verlaten. Hier ligt mijn man, hier liggen drie kinderen begraven. Ach ! wees mij genadig !

De ongelukkige sprak de waarheid. Bemerkende dat hij de stad niet voor den graaf bewaren kon, had Willem de Crévecœur, de bevelhebber der bezetting, besloten Damme te verlaten. Zoo kon hij toch zijne krijgers behouden, om zijn vorst op andere plaatsen bij te staan. De bevolking, met angst geslagen, volgde. En Karel de Valois vond bij zijne intrede slechts een afgeleefd vrouwtje.

A. HANS

GROENINGHE

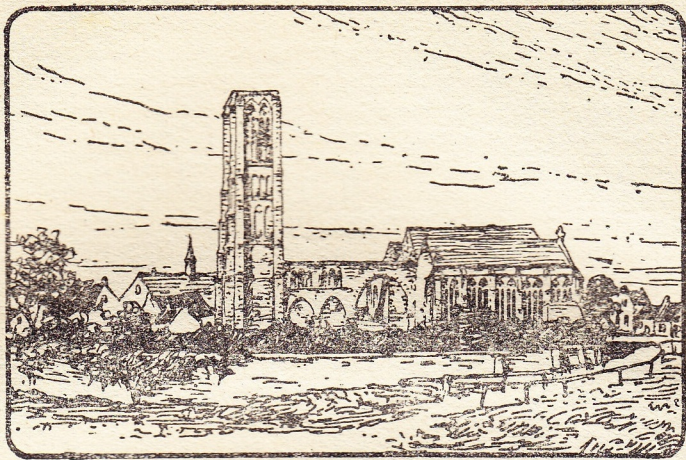
PENTEEKENINGEN VAN EMIEL WALRAVENS

TWEEDE DRUK

*« Gij zult uw vaderland beminnen,
en zijn taal en zijn roem, »*

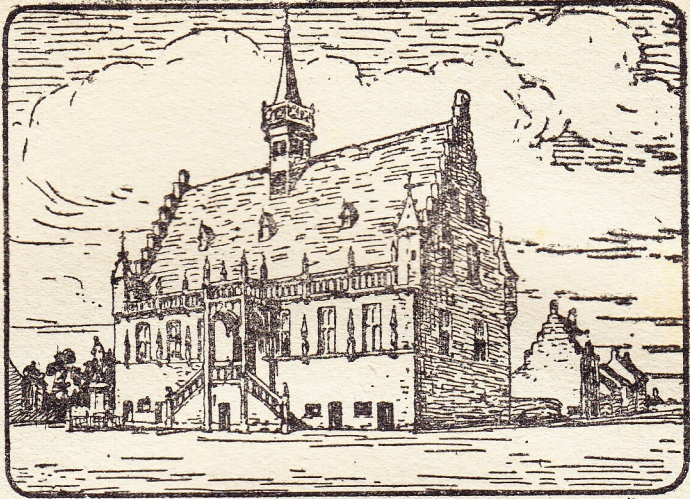
(H. CONSCIENCE.)

De kerk te Damme, die van Maerlants graf bevat.

Een gedeelte van het gebouw is afgebroken, 't Overige werd gerestaureerd.

De toren mist zijn voormalige spits.

Stadhuis van Damme, waarvoor van Maerlants standbeeld staat.